

fòrum

Alícia Bosch

“Tota fàbrica que no aposti per les tecnologies vinculades a la nova indústria té els dies comptats”

Una conversa amb Roger Torrent

El debat sobre el valor afegit de la indústria per a l'economia s'ha fet més viu que mai durant la pandèmia, que va posar de manifest les conseqüències de la pèrdua de teixit industrial a Europa. Els reptes de la indústria no passen ara només per recuperar el pes perdut sinó també per adaptar-se a una profunda transformació digital i ecològica. Les disrupcions provocades per la Covid-19 van accelerar tendències de fons i van fer encara més curts els temps de reacció. Catalunya és a temps de reindustrialitzar-se i aprofitar les oportunitats que ofereix la nova indústria? Hem volgut parlar-ho amb Roger Torrent, conseller d'Empresa i Treball del Govern de la Generalitat de Catalunya i Alícia Bosch, empresària del sector metall, presidenta del Centre Metal·lúrgic, i del Consell Intersectorial d'Empresaris de Sabadell i Comarca, també membre de la FEM, (Federació d'Empreses del metall del Vallès), d'UPM i Confemetal.

Aina Martí > El context de tensió geopolítica ha portat les institucions europees a proposar reduir el consum de gas. Com afectarà a la indústria? A l'hora de limitar el consum, s'hauria de tenir en compte que hi ha països que no depenen tant del gas rus?

Alícia Bosch > Entomem amb preocupació la proposta. El 2021 es van disparar les alertes per l'energia, just quan estàvem activant-nos després de la Covid-19 a un ritme més ràpid del que pensàvem. I en aquest context, el mes de febrer del 2022 esclata una guerra a 5.000 quilòmetres amb implicacions energètiques i derivades importants sobre les matèries primeres. La situació a la indústria en aquest escenari és crítica per no dir dramàtica perquè l'energia impacta directament a l'activitat productiva. Hem de tenir en compte que hi ha moltes empreses que no estan podent repercutir els costos a clients, i han de reduir els seus marges de benefici. Si d'aquí a final d'any no hi ha un escenari estabilitzat de preus de l'energia, s'hauran de prendre mesures. Amb tot, la qüestió és prèvia. Per què hem arribat aquí? Malauradament, estem en un entorn

de dependència energètica i portem deu anys de retard en energies renovables. Ho hem dit tantes vegades, per activa i per passiva, com hem pogut. És cert que les inversions en renovables són més altes que fa un any, però hi ha un coll d'ampolla amb la gestió de la burocratització i ens ho hem de fer mirar.

Roger Torrent > La Comissió Europea demana un esperit de solidaritat i això és comprensible i connecta des d'un punt de vista filosòfic amb els principis europeus. Des d'un punt de vista de l'afectació socioeconòmica que pot generar a cadascun dels països, la perspectiva és diferent. Òbviament, no és el mateix el consum que pugui tenir cada economia i d'on prové el gas que pot consumir cada país. Per tant, això s'hauria de tenir en compte; i també l'impacte sobre el PIB que això podria provocar, ja que no és el mateix a Alemanya que en una realitat com la catalana. Estem apostant per la reindustrialització, però estem lluny d'economies com l'alemanya o a altres a nivell europeu. Per tant, les restriccions o la baixada del consum de gas natural en aquestes economies té una repercussió diferent i s'ha de tenir en

Torrent > No només hi som a temps, sinó que és el temps de la reindustrialització

compte. Si no, buscant avui una sortida a la crisi que ens podem trobar en els propers mesos pot ser que acabi perjudicant la cohesió social en els països on s'apliqui.

Aina Martí > Catalunya és a temps de reindustrialitzar-se?

Alicia Bosch > No m'agrada parlar de reindustrialització perquè Catalunya és un país d'ADN industrial. Per tant, no m'agrada el concepte, tot i que és veritat que hi ha molta indústria que s'ha perdut, que s'ha reduït i altra que s'ha reconvertit. Però, per exemple si parlem del Vallès, tenim un dels pols industrials més potents del sud d'Europa. Sí que m'agradaria parlar de com fer que la indústria entri realment a les agendes governamentals. A vegades, el que demana el teixit industrial és que se'ns deixi fer la nostra feina, perquè amb situacions no favorables tenim casos d'èxit. La indústria és resilient i s'adapta a com bufa el vent. Per això, parlem d'industrialització i d'aposta industrial. Una indústria amb pes important dona estabilitat, crea cohesió territorial i social i genera llocs de treball amb valor afegit i amb uns sous molt més estables.

El meu concepte és posar la indústria al centre.

Roger Torrent > Estem en el moment clau per reindustrialitzar Catalunya i aquest és el nostre propòsit. No només hi som a temps, sinó que és el temps de la reindustrialització, per tres elements. D'entrada, perquè hi ha una concepció a nivell europeu de la necessitat d'incrementar la sobirania tecnològica, productiva i energètica. Europa finalment ha entès que si vol competir i estar a la mateixa alçada que les dues grans superpotències –la Xina i els EUA– ha de fer política industrial. Durant massa anys a Europa, i també a l'Estat espanyol, el que ha primat és la idea que «la millor política industrial és la que no existeix». I no, la millor política industrial és la que existeix i es manifesta. L'altre element són les disruptcions de les cadenes de subministrament que s'han produït amb la Covid-19 i que molts experts diuen que sovintejaran molt més, cada tres i mig o quatre anys. Com a conseqüència, grans grups empresarials que havien decidit produir fora del continent europeu decideixen retornar a produir el més a prop possible dels mercats i dels consu-

midors europeus. I el tercer element és que avui la indústria 4.0 és una indústria digitalitzada, amb alt valor afegit i amb un gran pes de la tecnologia que permet produir a prop dels mercats, fer sèries més curtes.

Aina Martí > Per tant s'imposa un canvi industrial.

Roger Torrent > Sí, no cal la producció massiva pròpia dels anys 1980, que va fer que països com la Xina anessin assumint produccions a gran escala de productes que es dissenyaven a Europa. Tots aquests condicionants que comentava, junts, creen un clima favorable a la reindustrialització a Europa i Catalunya està molt ben posicionada per aprofitar-ho, per això apostem per captar inversió estrangera en projectes industrials tractors perquè aterrin al nostre país i al mateix temps ajudar els projectes ja madurs i instal·lats aquí perquè puguin créixer.

Aina Martí > A la indústria els sous són més alts i les carreres més estables, però hi ha queixes de falta de personal. Cal potenciar el seu atractiu entre el jovent?

Alícia Bosch > Sí. De fet, el drama que tenim és que encara no som prou atractius perquè el jovent s'hi incorpori. Cal apostar per la indústria i la formació. D'altra banda, molt d'acord amb el fet que la deslocalització de la producció és cabdal. També és veritat que la indústria és la primera que ha anat aplicant la tecnologia 4.0: fabricació additiva, robòtica, Intel·ligència Artificial... Tota la indústria que no aposti per les tecnologies vinculades a la nova indústria o que no vagi adequant-se d'alguna manera té els dies comptats.

Roger Torrent > La indústria és un sector tractor de tota la resta i genera llocs de treball de més qualitat i majoritàriament més ben remunerats. Segons l'IDESCAT, hi ha una diferència de 6.000 euros respecte a altres sectors, i hi ha estudis que parlen fins i tot d'un diferencial de sous respecte al sector de serveis que s'ha incrementat en un 39% durant la pandèmia. I en aquests moments hem de redefinir què vol dir indústria, ja no és aquella idea manufacturera clàssica, això ha canviat. La neoindústria no té res a veure amb la indústria del segle XX, és neta i digitalitzada. Però la transició no passa perquè sí, per generació espontània; hi ha d'haver una política activa al darrere amb dos vessants: tenir recursos, a través dels fons Next Generation, i l'orientació de quins són els sectors guanyadors pels quals cal apostar.

Aina Martí > Europa s'està quedant enrere o està actuant a temps?

Roger Torrent > Europa s'ha fet vella, però la mentalitat ha canviat. Europa ha fet una cosa que fins ara no s'havia fet —i que ens havia perjudicat— que és identificar en

Bosch > La visió que cal no és, només, la reindustrialització sinó sobretot la d'agenda industrial

què som bons i quines mancances tenim. Per exemple, no tenim liti i no podem fabricar microxips i depenem de Taiwan i dels EUA; i hem anat perdent força industrial en el sector farmacèutic. Enmig de la pandèmia ens ressonava la idea que no érem capaços ni de fer paracetamol ni de fer mascaretes. Ara, hem identificat mancances per ser competitius a nivell global i la majoria dels sectors triats a Catalunya són bons. Tenim una base industrial molt interessant. Aquest és un gran argument per fer polítiques de reindustrialització a Catalunya.

Alicia Bosch > A més, cal dir que no només és un món bipolar, una partida de la Xina i els EUA. Alerta amb l'Índia i alerta amb Corea del Sud. Europa ha quedat al mig, vella. La visió que cal no és, només, la de reindustrialitzar sinó sobretot la d'agenda industrial.

Aina Martí > Així doncs, com s'estan adaptant a les disruptcions actuals els sectors més tradicionals de la indústria catalana?

Roger Torrent > Els sectors químics, automobilístic i agroalimentari són molt madurs al país i els hem d'aju-

dar a fer aquesta transició. En el de l'automoció és claríssim: cap al cotxe elèctric. En el de l'agroalimentació, en direcció a incloure mecanismes de la indústria 4.0 i en l'àmbit de les proteïnes alternatives. I a la indústria química tenim l'oportunitat de ser no només referents en economia circular, sinó també amb l'hidrogen verd, on podem ser un pol de producció. La nostra estructura econòmica més assentada és una bona plataforma per fer el salt a la transformació del model productiu, perquè estem ben posicionats en sectors que Europa identifica que seran tractors i que hi posa recursos. És una conjuntura d'oportunitat que hem de saber aprofitar.

Alicia Bosch > Clar, i no només ens hem de fixar en les tecnològiques, a Barcelona ve molta empresa del sector digital, però també perquè és més econòmic pagar un lloguer d'oficines aquí que a Berlín i a París. És una realitat que ens afavoreix, però no podem perdre de vista tota aquella indústria que ja hi és. Quan sentim que es parla tant d'emprenedors i start-ups pensem que hi ha molta indústria centenària i puntera a qui cal donar suport.

Aina Martí > Quins elements hauria de tenir l'agenda industrial catalana?

Alícia Bosch > Primer de tot, que ens ho creiem realment com a país. De vegades ens trobem que passar de les paraules, dels Pactes Nacionals per a la Indústria, dels projectes..., als fets costa molt. També cal posar els mitjans facilitadors. Avui hi ha més de 600 milions d'euros al Vallès aturats per temes de llicències municipals, de la Generalitat... Es va parlar molt de la inversió de 600 milions d'ILJIN en una fàbrica de components a Mont-roig del Camp... Aquests també són projectes d'activitat econòmica. Necessitem que l'administració sigui facilitadora. Som uns grans defensors de la col·laboració públicoprivada, que ha de ser cabdal i a vegades és tan senzill com buscar al nostre entorn casos d'èxit, com els del País Basc, perquè allà fa molts anys que tenen un ADN industrial, l'administració pública s'ho ha cregut. No parlo de recursos, sinó de visió, de valors i de convenciment intern. Si no et creus les coses, difícilment acaben sortint. Les indústries se senten soles i desemparades.

Roger Torrent > És important parlar de tota la cadena de valor i no oblidar cap de les parts. Nosaltres en som conscients, de a qui ens dirigim i per això tenim una agenda industrial i de reindustrialització que es concreta en el Pacte Nacional per la Indústria, que aprovarem aviat.

Alícia Bosch > El del 2017 va quedar en un calaix...

Roger Torrent > L'anterior pacte era el primer i tenia un esperit més discursiu que executiu, és a dir, era més per assentar les bases d'un determinat relat que propostes concretes executives que servissin justament per transformar. La filosofia del nou Pla Nacional és que siguin més d'un centenar d'accions molt determinades, molt quirúrgiques; sovint se'ns reclama que la política sigui comprensible, traçable i no purament retòrica i que generem polítiques transversals que vagin més enllà d'una sola legislatura i aquesta és la vocació del PNI. Però en paral·lel a això, ja hem fet molts «fets» dels que reclamaves, per exemple, hem presentat la línia de subvenció per maquinària d'indústria 4.0 que fonamentalment ha d'arribar a la pime

i que feia 15 anys que no existia. Fa poc vam presentar els projectes de reindustrialització: són 27 milions d'euros i 44 projectes repartits per tot el territori, i ho reben pimes en molts casos.

Aina Martí > Quin impacte tindrà en l'ocupació la robotització de la indústria?

Alícia Bosch > Un estudi del Fòrum Econòmic Mundial assegurava que entre el 2022 i el 2024 es perdran uns 75 milions de llocs de treball, però se'n generaran més de 130 milions. És una oportunitat que hem de lligar i saber lligar. I aquí entrariem en un tema delicat que és la Formació Professional...

Roger Torrent > L'automatització i la robotització a curt termini poden presentar alguns dubtes respecte a com impacta en el món laboral, però a mitjà i llarg termini és una veritable oportunitat. Encara que hi hagi uns costos de transició, generarà llocs de treballs més ben remunerats i de més valor afegit. Avui, malgrat la queixa que fan bona part de les empreses que no poden trobar talent digital, al mateix temps, hi ha perfils

FUNDACIÓ

JOSEP I

Torrent > Quan parlem de reindustrialització i de posar la indústria a l'agenda com a prioritat de país té moltes derivades i una de fonamental és la Formació Professional

molt ben formats i amb moltes habilitats que estan cobrant sous molt elevats perquè hi ha una demanda molt gran. I no només a les empreses tecnològiques. A les fàbriques i les indústries les feines mecàniques repetitives les faran un robot o cobot. La gent que treballarà en una fàbrica necessitarà uns coneixements i una formació molt més elevada i això voldrà dir uns sous molt més alts perquè la productivitat serà molt més alta. Ara, aquí hem de fer un gran esforç. Quan parlem de reindustrialització i de posar la indústria a l'agenda com a prioritat de país té moltes derivades i una de fonamental és la Formació Professional.

Aina Martí > Si les empreses estan fent inversions i la visió de posar la indústria al centre hi és, la pota que trontolla ara mateix és la Formació Professional?

Alícia Bosch > Hi ha diverses potes que trontollen, però a tots els sectors econòmics del país els costa trobar personal, des de camioners, a hostaleria i tota la franja d'economia productiva. Un exemple molt clar és que si demà hi hagués preparats i formats 12.000 instal·ladors experts

en renovables tindrien feina. El gremi d'instal·ladors està desesperat i també el de tallers. I el sector industrial? Tenim un greu problema i és que no és prou atractiu per al jovent. Hi ha la promesa que es generaran moltes places de formació, però el jovent segueix apostant pel sector sanitari i les STEAM, i la indústria continua coixa. Aquí tenim una aposta que cal fer com a país. Jo solucionaria el tema de la formació professional amb un canvi. L'FP no ha de dependre d'Educació sinó d'Empresa, amb vida pròpia i pressupost propi. El departament d'Educació és molt gran, és un monstre que es menja la major part dels recursos. No deu ser la primera vegada que ho sents...

Aina Martí > Amb un canvi de departament n'hi hauria prou?

Alícia Bosch > No, ahora, cal que els centres integrats que estan regulats i previstos a la pròpia llei s'activin ja. I per què? Perquè és una manera d'optimitzar recursos en un mateix centre. I, si us plau, traiem batxillerats i ESO d'allà! En el mateix centre hi hauria d'haver la formació professional inicial, contínua i ocupacional. Les empreses estarem encantades

Torrent > Estem convençuts que serà la legislatura de la Formació Professional

de fer orientació, però el que està passant és que hi ha mala orientació professional des dels propis centres d'educació. Qui orienta el jovent cap a quins estudis li poden encaixar millor no té en ment la realitat del teixit productiu. L'orientació professional ha de ser professionalitzada.

Roger Torrent > L'FP és un element central i precisament per això, parlant de la governança, en el seu moment es va generar una agència que penja de Presidència, per demostrar la voluntat que és un element transversal. Estem convençuts que serà la legislatura de la Formació Professional, volem que ho sigui. I de moment hem començat incrementant totes les places d'oferta. I fem una altra cosa, que en aquest país s'havia abandonat i que és important, que és generar certificats de professionalitat. És una manera de posar en valor la formació del país encara que no estigui reglada en el sistema educatiu i sí a l'empresa. Ara, la distinció entre la Formació Professional i la Universitat es difumina i no hi ha frontera. Aviat començarà el projecte del centre de formació professional de l'automoció de Martorell. El trànsit d'FP a universitat és habitual, el que no és tan habitual és l'altre i l'hem de

promoure. Sobretot, estem treballant amb el sector privat, que és qui ens ha de dir quines demandes hi ha al mercat. Ens heu d'ajudar a fer orientació. Venim de massa anys de menystenir la FP, hem sentit a dir massa vegades que el que no val fa Formació Professional i l'hem anat desprestigiant. Ha sigut una actitud molt estesa a nivell social i ara ens n'hem adonat com és d'important la Formació Professional per al conjunt del país. És cert, d'altra banda, que l'FP inicial correspon a Educació i la contínua i ocupacional depèn d'Empresa i Treball. Faig la distinció perquè habitualment no es miraven totes per igual, es focalitzava molt en la formació inicial perquè hi havia la concepció que la formació era a l'inici de l'etapa laboral i prou, i després ja entraves al mercat laboral. Això cada vegada és menys així. És impossible avui pensar que algú pugui estar 40 anys en una empresa sense reciclar-se i adquirir nous coneixements de manera constant. Per tant, la mirada ha de ser des de les tres potes, involucrant tots els departaments. No comparteixo tant que s'hagi de diferenciar entre Formació Professional, batxillerat i ESO perquè les passarel·les entre un món i un altre són interessants i per no aïllar la Formació

Professional dels altres estudis. Està bé que un noi que està fent batxillerat en ciències socials comparteixi espai amb una noia que està fent Formació Professional de ciberseguretat, per exemple.

Alícia Bosch > Aquí no ens hi trobarem per una senzilla raó: hem vist que els centres educatius que tenen ESO, batxillerat i Formació Professional la major part dels recursos no es dediquen a la Formació Professional. Tots els centres s'haurien d'integrar en una mateixa xarxa. Com han fet al País Basc, que és un exemple d'excel·lència. Els centres integrats faciliten que s'integrin en el territori i que les pimes hi participin. I pel que fa als continguts, de vegades ens sobten les decisions que es prenen des de despatxos que no estan del tot adaptats a la realitat. Hem de ser prou flexibles per anar ajustant-los el més ràpidament possible.

Aina Martí > Parlàveu de 600 milions d'euros aturats al Vallès en tràmits burocràtics. L'administració també s'està digitalitzant o encara està lluny? Els fons europeus estan arribant? I les subvencions per digitalitzar?

Bosch > No pot ser que es trigui de dos a tres anys com a mitjana en tenir els permisos necessaris per poder començar una activitat industrial

Alícia Bosch > Cal accelerar els processos perquè aquesta petició fa molts anys que s'està dient i continuem patint. No pot ser que es triguin de dos a tres anys com a mitjana a tenir els permisos necessaris per poder començar una activitat industrial. No ens ho podem permetre com a país. I amb els fons europeus hi ha un cert desencís. Les xifres que tenim ara disponibles és que s'ha gestionat una quarta part. Hi ha un coll d'ampolla i ho saben totes les CCAA. Ho centralitza Madrid i és una llàstima. M'agradarà veure el 2025 com estem. En general en el tema dels ajuts, ens trobem que les convocatòries no s'acaben d'ajustar i els recursos tampoc i al final acaben sent apostes que fan les empreses en inversió directa. La indústria fa temps que va apostar per la digitalització i la robotització —sobretot en maquinària i béns d'equips.

Roger Torrent > Que l'administració sigui més àgil sol ajudar al petit i des del punt de vista progressista ajuda a la igualtat de drets. L'agilitat administrativa sempre és necessària però ara encara més, perquè ens trobem en un moment cruïlla, en el qual hem de decidir ràpidament a on anem

per no perdre oportunitats. En som plenament conscients. Aquesta legislatura hem aprovat el reglament del decret d'agilització de l'activitat econòmica. Tot i això, sabem que no n'hi ha prou amb les lleis. És veritat que a vegades els ritmes no coincideixen perquè hi ha projectes que es fan en municipis amb ajuntaments petits amb una muntanya de projectes.

Alícia Bosch > La declaració responsable agilitzaria moltíssim. Apostar com a empresa i comprovar d'aquí a un any. Si no ho faig bé, m'empaperes.

Roger Torrent > El decret justament aposta encara més per la declaració responsable. En certes coses té sentit, però a nivell urbanístic té un risc. Si construeixes una nau on no podies... després complir la disciplina urbanística és molt complicat.

Aina Martí > Quin és el paper que ha de tenir l'hidrogen verd en l'agenda industrial de Catalunya?

Alícia Bosch > L'aposta de l'hidrogen verd és una aposta clara, de país, de ciutadania. La vall de l'hidrogen verd està molt vinculada a la zona de

Tarragona i la petroquímica hi té molt a jugar. Les derivades que es generen amb l'hidrogen verd són molt bones: centres tecnològics, formació especialitzada... Si ens ho creiem, ens ho creiem.

Roger Torrent > La indústria del país consumeix catorze tones d'hidrogen —que ara és gris— a l'hora, per tant, necessàriament hi ha d'haver una transició cap a l'hidrogen verd. Ara tenim una oportunitat. En l'anterior paradigma energètic, el del segle XX, nosaltres no podíem ser productors perquè no tenim carbó, gas natural, ni gran capacitat per fer energia hidroelèctrica, però actualment sí que podem ser productors energètics: perquè tenim sol i vent per generar energia. Per fer hidrogen es necessita aigua i sol. És un procés relativament senzill, però que necessita que fem la transició energètica, perquè requereix energia fotovoltaica o eòlica per generar l'hidrogen. Aquí, és veritat que estem tot just començant. Fa dos anys ningú parlava d'hidrogen verd, i avui és un element central en tots els discursos polítics. Estem ben posicionats i aquí haurem de fer una aposta, perquè tenim una indústria potencialment consumidora. Formem part del corredor de l'hidrogen verd de l'Ebre, que va des d'Euskadi a Catalunya.

Aina Martí > Per impulsar l'hidrogen verd, cal impulsar les energies renovables.

Alícia Bosch > Exacte. No oblidem l'endarreriment que té Catalunya respecte a l'aposta d'energies verdes i renovables. S'han d'accelerar les comunitats energètiques i no podem tenir projectes de sol·licituds de

Torrent > Actualment sí que podem ser productors energètics: perquè tenim sol i vent per generar energia

plaques fotovoltaïques encallats per un excés de burocratització i això està passant. Durant el 2021 s'han generat molts més terawatts en energia nuclear que en qualsevol altra. Si seguim així, Aragó serà qui ens acabarà venent l'energia perquè no tenim capacitat per generar energia renovable i és una llàstima. Està molt bé apostar per l'hidrogen però apostem realment per les energies renovables. La pregunta que ens fem sempre és: com és que portem aquests deu anys de retard?

Roger Torrent > El marc normatiu en renovables de l'Estat espanyol ha sigut un desastre, amb anades i vingudes, amb plantejaments que a vegades afavorien les renovables i després venia el govern del PP i es carregava tot el que s'havia fet anteriorment i això generava molta inseguretat jurídica.

Alícia Bosch > Però és un escenari igual per a l'Estat espanyol, i hi ha territoris que ho han aprofitat. Hem de ser prou autocrítics per dir que hem tingut trens que ens han passat per davant, i pels motius que siguin, anem endarrerits.

Roger Torrent > Sí, aquest era un problema a nivell de tot l'Estat espanyol. A Catalunya tenim una particularitat que no tenen altres territoris que és que tenim un territori més arrugat, orogràficament més complicat i molt més dens des del punt de vista urbanístic. Salvant Itàlia, potser som el territori més dens d'Europa i això s'ha de tenir en compte. A més, des del novembre del 2021 amb el decret de renovables, s'han incrementat molt els projectes d'autoconsum. A més, cal dir que hi va haver certs processos especulatius al voltant de les renovables que van generar estrès, amb comarques petites amb més de 100 projectes i això ho hem resolt amb el decret. Ara hi ha un marc normatiu més favorable i l'administració ha d'assumir el repte de ser prou àgil per donar resposta. Al mateix temps, necessitem formar molts treballadors que siguin capaços de concretar la transició energètica, si no no la podrem fer per més que la planifiquem. ■